

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy Filipa Dienstbiera, soudce Tomáše Langáška a soudkyně Veroniky Juříčkové v právní věci žalobce: **S. M.**, zastoupeného Mgr. Ladislavem Preclíkem, advokátem, sídlem Velké náměstí 135/19, Hradec Králové, proti žalované: **Vězeňská služba České republiky, Věznice Valdice**, nám. Míru 55, Valdice, týkající se žaloby proti rozhodnutí žalované ze dne 24. 2. 2020, č. j. VS-42143-3/ČJ-2020-802232-KŘ, o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 20. 4. 2021, č. j. 31 A 10/2020-87,

t a k t o :

- I. Rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 20. 4. 2021, č. j. 31 A 10/2020-87, **se ruší**.
- II. Rozhodnutí žalované ze dne 24. 2. 2020, č. j. VS-42143-3/ČJ-2020-802232-KŘ, **se ruší** a věc **se vrací** žalované k dalšímu řízení.
- III. Žalobci **se nepřiznává** náhrada nákladu řízení.
- IV. Žalovaná **nemá** právo na náhradu nákladu řízení.
- V. Ustanovenému zástupci žalobce, advokátovi Mgr. Ladislavu Preclíkovi, **se přiznává** odměna za zastupování a náhrada hotových výdajů ve výši 4 114 Kč. Tato částka mu bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku.

O d ů v o d n ě n í :

- I. Vymezení věci a řízení před krajským soudem

[1] Dne 6. 12. 2019 byla v čase 10:00 - 11:30 provedena prohlídka pracoviště SHČ Seco 30. Ve skladu náhradních dílů, do kterého měl mít přístup pouze žalobce, byly nalezeny funkční hodinky s funkcí mobilního telefonu (včetně baterie a SIM karty), MP4 přehrávač, stříhací strojek, dálkový ovladač TV a cca 8 litrů zkvašené tekutiny. Na základě provedeného šetření bylo zjištěno, že klíče od skladu měl mít z odsouzených pouze žalobce, který byl zodpovědný za výdej materiálu, náradí a ochranných pomůcek.

[2] Rozhodnutím speciálního pedagoga ze dne 18. 2. 2020 byl žalobci dle § 46 odst. 1, 2 a 3 písm. g) zákona č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody a o změně některých souvisejících zákonů, uložen nepodmíněný kázeňský trest celodenního umístění do uzavřeného oddílu na 7 dní, neboť žalobce svým jednáním porušil základní povinnosti odsouzeného charakterizované v § 28 odst. 3 písm. b) zákona o výkonu trestu odnětí svobody, jímž je odsouzeným zakázáno vyrábět a přechovávat předměty, které by mohly být použity k ohrožení bezpečnosti osob a majetku nebo k útěku, nebo které by svým množstvím nebo povahou mohly narušovat pořádek.

[3] Žalovaná rozhodnutím ze dne 24. 2. 2020 dle § 60 odst. 2 písm. b) vyhlášky Ministerstva spravedlnosti č. 345/1999 Sb., kterou se vydává řád výkonu trestu odnětí svobody, stížnost proti rozhodnutí speciálního pedagoga ze dne 18. 2. 2020 zamítla.

[4] K námitce nedostatku náležitostí správního rozhodnutí krajský soud odkázal na usnesení Ústavního soudu ze dne 21. 10. 2008, sp. zn. I. ÚS 1785/08, podle nějž na rozhodnutí o kázeňských trestech nelze klást přehnané formální nároky. Dle krajského soudu rozhodnutí správních orgánů obou stupňů potřebné náležitosti obsahovalo. S odkazem na § 51 odst. 1 zákona o výkonu trestu odnětí svobody konstatoval, že nedošlo k pochybení, pokud bylo rozhodnuto určeným zaměstnancem jménem konkrétní věznice.

[5] Ze spisu o kázeňském řízení je zřejmé, že žalobce porušil režimové opatření, které má zamezit přístupu do kanceláře jiným než stanoveným osobám. K námitce, že byli vyslechnuti jen někteří přítomní odsouzení, krajský soud uvedl, že žalobce měl možnost vyjádřit se k provedeným důkazům a navrhnout další důkazní prostředky, této možnosti však nevyužil.

II. Kasační stížnost a vyjádření žalované

[6] Proti rozsudku krajského soudu podal žalobce (stěžovatel) kasační stížnost dle § 102 a násl. zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“).

[7] Stěžovatel v kasační stížnosti namítal, že krajský soud se nedostatečně a nesprávně vypořádal s námitkou, že napadená rozhodnutí nemají náležitosti rozhodnutí správního orgánu. Námitku nedostatku náležitostí rozhodnutí stěžovatel zopakoval i v kasační stížnosti. I na rozhodování v kázeňském řízení musí být kladeny určité požadavky, aby se jednalo o řádné rozhodnutí, nikoli rozhodnutí nicotné a nepřezkoumatelné.

[8] Prvostupňové rozhodnutí potřebné náležitosti nemá. Uvedené označení Valdice/Věznice není označením správního orgánu, jelikož Věznice Valdice je pouze organizační jednotkou Vězeňské služby České republiky. Správním orgánem je dle § 1 odst. 3 zák. č. 555/1992 Sb., o Vězeňské službě a justiční stráží České republiky, Vězeňská služba ČR a tato v napadeném rozhodnutí uvedena není.

pokračování

[9] Součástí výroku rozhodnutí musí být uvedení účastníků řízení dle § 27 odst. 1 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád. Identifikaci žalobce (resp. identifikaci účastníků řízení) rozhodnutí o stížnosti neobsahuje. Rozhodnutí o stížnosti je vyhotoveno pouze jako příloha k určitému číslu jednacímu, samotné rozhodnutí o stížnosti neobsahuje ani označení správního orgánu, ani identifikaci účastníků. Rozhodnutí, které postrádá základní náležitosti, je rozhodnutím nepřezkoumatelným, takové rozhodnutí má soud zrušit bez ohledu na námitky opravného prostředku. Skutečnost, že rozhodnutí o uložení kázeňského trestu je zpracováno na formuláři stanoveném dle nařízení generálního ředitele Vězeňské služby ČR, je nepodstatná. Nařízení je v rozporu se správním řádem. Stěžovatel má za to, že napadená rozhodnutí náležitosti správního rozhodnutí nemají, a jsou proto nepřezkoumatelná a nicotná.

[10] Stěžovatel dále namítal, že se kázeňského přestupku nedopustil, jeho vina nebyla dostatečně prokázána a že se krajský soud těmito námitkami dostatečně nezabýval.

[11] Ke spáchání přestupku se doznal odsouzený Zadák. Správní orgán nedostál povinností při řádném hodnocení důkazů, když doznání odsouzeného Zadáka označil za účelové. Vyjádření odsouzeného Zadáka ze dne 18. 2. 2020 považuje stěžovatel za nezákonný, a proto nepoužitelný důkaz.

[12] Odůvodnění rozhodnutí o stížnosti v části týkající se skutečnosti, že místnost byla vždy uzavřená a nepovolané osoby do ní neměly přístup, je paušalizované. Z listin obsažených v kázeňském spisu vyplývá, že přítomnost v místnosti bez přítomnosti stěžovatele někteří odsouzení potvrdili. V daný den na pracovišti bylo přítomno 24 odsouzených, vyslechnuto však bylo pouze 10 osob. S ostatními protokol sepsán nebyl, jednalo se právě o osoby, které by potvrdily výpověď stěžovatele. Stěžovatel půjčoval klíče pouze osobám, kterým věřil.

[13] Krajský soud se nezabýval námitkou, že v případě své nepřítomnosti na pracovišti musel stěžovatel předat klíče jinému odsouzenému, jinak by se zastavila výroba. Žádný předpis stěžovateli nezakazoval půjčit klíče od skladu důvěryhodnému odsouzenému. Argumentace krajského soudu, že pokud stěžovatel půjčoval klíče vybraným odsouzeným, nese odpovědnost za porušení pravidel, je zcestná. Stěžovatel nebyl postižen za to, že porušil zákaz půjčování klíčů od skladu, ale za přechovávání věcí ve smyslu § 28 odst. 3 písm. b) zákona o výkonu trestu odnětí svobody. Za přechovávání věcí však stěžovatel odpovědný být nemůže, neboť nebylo prokázáno, že by přechovávané věci byly stěžovatele nebo že je uskladnil pro jiného. Není ani odůvodněn závěr, že se jednalo o věci, „které by mohly být použity k ohrožení bezpečnosti osob a majetku nebo k útěku, nebo které by svým množstvím nebo povahou mohly narušovat pořádek“.

[14] Stěžovatel dále nesouhlasil s úvahou prošetřujícího orgánu Oddělení prevence a stížností ohledně rozporů ve výpovědi odsouzeného Zadáka, jež byla převzata do odůvodnění rozhodnutí. Účelovost přiznání odsouzeného Zadáka stěžovatel vylučuje.

[15] Stěžovatel rovněž citoval pasáž z prvostupňového rozhodnutí o uložení kázeňského trestu, v níž správní orgán konstatoval zjevnost skutečnosti, že nepovolené předměty byly ve skladu přechovávány s vědomím stěžovatele, který je buď sám ukrýval, nebo je umožnil ukrýt jiným odsouzeným. Podle stěžovatele tím správní orgán výslovně připustil, že nemá za prokázané zavinění stěžovatele.

[16] Malé věci mohly být snadno proneseny a ukryty, při pronášení zkvašené tekutiny by mohl být pachatel viděn. K tomu stěžovatel poukázal na skutečnost, že prohlídka byla učiněna na základě anonymního oznámení na zkvašenou tekutinu. Někdo tedy musel tekutinu pronášet a u toho být viděn. To by se nestalo, pokud by tekutina byla stěžovatele a vyráběl by ji ve skladu. Pochybné je i samotné konstatování anonymního oznámení.

[17] Stěžovatel shrnul, že krajský soud se nevypořádal s jeho námitkami, odůvodnění rozsudku krajského soudu je povrchní a obecné.

[18] Stěžovatel proto navrhl, aby Nejvyšší správní soud rozsudek krajského soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

[19] Žalovaná se ve vyjádření ke kasační stížnosti omezila na konstatování, že se v plném rozsahu ztotožňuje se závěry, které byly učiněny krajským soudem.

III. Posouzení věci Nejvyšším správním soudem

[20] Nejvyšší správní soud při posuzování kasační stížnosti hodnotil, zda jsou splněny podmínky řízení, přičemž dospěl k závěru, že stížnost má požadované náležitosti, byla podána včas a osobou oprávněnou, a je tedy projednatelná.

[21] Nejvyšší správní soud přezkoumal napadený rozsudek krajského soudu a v rámci uplatněných důvodů, ověřil při tom, zda napadené rozhodnutí netrpí vadami, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 a 4 s. ř. s.), a dospěl k závěru, že kasační stížnost je důvodná.

[22] K námitce chybějících náležitostí rozhodnutí správních orgánů obou stupňů, jež pro rozhodnutí stanovuje správní řád, Nejvyšší správní soud uvádí, že podle § 76 odst. 1 zákona o výkonu trestu odnětí svobody se na řízení podle tohoto zákona nevztahuje správní řád. Na kázeňské řízení se tedy sice v souladu s § 177 odst. 1 správního řádu použijí základní zásady činnosti správních orgánů dle § 2 až § 8 správního řádu, z nich však nelze dovodit požadavek formálních náležitostí v podobě tvrzené stěžovatelem. Jak již s odkazem na judikaturu uvedl krajský soud, na rozhodnutí o kázeňských trestech nelze klást stejné formální nároky jako na rozhodnutí správních úřadů či soudů, neboť do popředí vystupuje potřeba rychlého a flexibilního rozhodování a zájem na udržení pořádku a bezpečnosti ve věznicích v reálném čase. Orgány, které rozhodnutí vydaly, jsou v rozhodnutí dostatečně identifikovány, a stěžovateli muselo být zřejmé, že rozhodnutí se týká právě jej, resp. že právě jemu je určeno. Námitka nedostatku formálních náležitostí rozhodnutí správních orgánů v projednávané věci není důvodná.

[23] Nejvyšší správní soud se dále zabýval námitkou, že stěžovatel se kázeňského přestupku uvedeným jednáním nedopustil, resp. že kázeňský přestupek nebyl dostatečně prokázán a rozhodnutí v kázeňském řízení nebyla řádně odůvodněna.

[24] Podle § 28 odst. 3 písm. b) zákona o výkonu trestu odnětí svobody je odsouzeným zakázáno vyrábět, přechovávat a konzumovat alkoholické nápoje a jiné návykové látky, vyrábět a přechovávat předměty, které by mohly být použity k ohrožení bezpečnosti osob a majetku nebo k útěku, nebo které by svým množstvím nebo povahou mohly narušovat pořádek anebo poškodit zdraví. Podle § 46 odst. 1 zákona o výkonu trestu odnětí svobody kázeňským přestupkem je

pokračování

zaviněné porušení zákonem stanovené nebo na jeho základě uložené povinnosti, pořádku nebo kázně během výkonu trestu.

[25] Ke správnému a úplnému zjištění skutkového stavu správní orgán shromažďuje důkazy, které pak při rozhodování o tom, zda bude obviněný z kázeňského přestupku uznán vinným, hodnotí podle své úvahy, a to každý důkaz jednotlivě a všechny důkazy ve vzájemné souvislosti. Hodnocení důkazů je myšlenková činnost správního orgánu, kterou je provedeným důkazům přisuzována hodnota závažnosti pro rozhodnutí, hodnota zákonnosti a hodnota pravdivosti. Při hodnocení důkazů z hlediska jejich závažnosti správní orgán určuje, jaký význam mají jednotlivé důkazy pro jeho rozhodnutí a zda je lze v dané situaci použít (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 28. 2. 2014, č. j. 5 As 83/2013-34).

[26] Judikatura Nejvyššího správního soudu je dlouhodobě konstantní v tom, že existence rozporů mezi jednotlivými důkazy není neobvyklá a nebrání přijetí skutkového závěru, nicméně v takové situaci je správní orgán povinen důkazní postup řádně popsat a logicky i věcně přesvědčivě zdůvodnit, jakým způsobem se s těmito rozpory vypořádal a z jakých důvodů uvěřil jedné z vzájemně protichůdných skutkových verzí (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 7. 2006, č. j. 6 As 47/2005 - 84). Přezkoumává-li totiž soud ve správním soudnictví zákonnost žalobou napadeného správního rozhodnutí, resp. skutkové a právní úvahy, na jejichž základě bylo rozhodnutí vydáno (zde rozhodnutí o uložení kázeňského trestu odsouzenému), činí tak prostřednictvím odůvodnění tohoto rozhodnutí.

[27] Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že speciální pedagog v prvoinstančním rozhodnutí shora uvedeným požadavkům nevyhověl a žalovaná jeho pochybení nenapravila, čímž zatížila i své rozhodnutí nepřezkoumatelností pro nedostatek důvodů. Správní orgány sice zdůvodnily, proč vyhodnotily doznání odsouzeného Zadáka jako účelové a nepravdivé, nicméně se nevypořádaly dostatečně přesvědčivě s jednou z podstatných skutkových okolností, a to zda odsouzení odlišní od stěžovatele měli přístup do místnosti, v níž byly nalezeny zakázané předměty, bez přítomnosti stěžovatele. Správní orgány výslovně připustily určitý rozpor ve vyjádřeních dotazovaných odsouzených ohledně této skutečnosti, nicméně bez podrobnějšího vysvětlení zdůraznily závěr, že místnost byla vždy uzavřená. V rozhodnutí speciálního pedagoga na toto zjištění navazoval závěr, že je zjevné, že „nepovolené předměty byly ve skladu přechovávány s vědomím stěžovatele, kdy tyto buď sám ukrýval, nebo je umožnil ukrýt jiným odsouzeným“. Takový variantní závěr však neodpovídá zákonnému vymezení skutkové podstaty kázeňského přestupku. Rozhodnutí žalované zdůraznilo tu část vyjádření stěžovatele, v níž odpověděl, že přístup do kanceláře má pouze on a pouze on má k místnosti klíče, vynechalo však část vyjádření, v níž stěžovatel uvedl, že když některý z odsouzených ze skladu něco potřebuje, půjčí mu klíče nebo mu otevře a jde pryč. Tuto verzi přitom několik z odsouzených ve svých vyjádřeních potvrdilo. Správní orgány tedy nedostatečně rozlišily skutečnost, že místnost byla uzamčená a k vstupu byl povolán z titulu svého pracovního zařazení pouze stěžovatel (a za tím účelem měl k místnosti klíče), a skutečnost, že stěžovatel klíče k zamčené místnosti (třebas neoprávněně) půjčoval.

[28] Toto nedostatečné rozlišování rozhodných skutkových okolností aproboval krajský soud s argumentací, že pokud stěžovatel porušoval režimové opatření zamezující přístup nepovolaným osobám do skladu, nese odpovědnost za takové porušení pravidel. Z hlediska

odpovědnosti za kázeňský přestupek však není nerozhodné, zda kázeňský přestupek spáchal stěžovatel sám svým jednáním nebo zda svým jednáním jinému odsouzenému usnadnil či umožnil spáchat kázeňský přestupek (případně zda sám svým jednáním naplnil skutkovou podstatu jiného přestupku). V druhém z uvedených případů jde totiž o „pouhé“ účastenství na kázeňském přestupku a takové umožnění či usnadnění by bylo možné potrestat pouze tehdy, pokud by tak stanovil zákon.

[29] Nejvyšší správní soud rovněž souhlasí se stížní námitkou, že rozhodnutí v kázeňském řízení neobsahovala žádné odůvodnění, že nalezené věci (či některé z nich) jsou věcmi zakázanými ve smyslu § 28 odst. 3 písm. b) zákona o výkonu trestu odnětí svobody.

[30] Krajský soud tedy pochybil, když rozhodnutí žalované ke stěžovatelově žalobě nezrušil. Pro nedostatek důvodů je nepřezkoumatelné již rozhodnutí speciálního pedagoga ze dne 18. 2. 2020, který se nevypořádal s výše uvedenými rozpory ve vysvětleních, nedostatečně zjistil rozhodné skutkové okolnosti a rozhodnutí o uložení kázeňského trestu nedostatečně odůvodnil.

IV. Závěr a náklady řízení

[31] Nejvyšší správní soud shledal kasační stížnost důvodnou. Vzhledem k tomu, že vytýkané vady mají původ v nesprávném postupu žalované, a již v řízení před krajským soudem byly dány důvody pro zrušení rozhodnutí žalované, rozhodl Nejvyšší správní soud v souladu s § 110 odst. 2 písm. a) s. ř. s. tak, že spolu s rozsudkem krajského soudu zrušil i rozhodnutí žalované a věc jí vrátil k dalšímu řízení.

[32] Podle § 110 odst. 3 věty druhé s. ř. s. rozhodne Nejvyšší správní soud v případě, že zruší podle § 110 odst. 2 písm. a) s. ř. s. rozhodnutí žalované, o nákladech řízení o kasační stížnosti i o nákladech řízení před krajským soudem.

[33] Žalovaná nemá právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti, neboť ve věci neměla úspěch. Stěžovatel měl ve věci úspěch, žádné náklady mu však nevznikly, a to i vzhledem ke skutečnosti, že od soudních poplatků byl osvobozen usnesením krajského soudu.

[34] Krajským soudem ustanovenému zástupci byla za řízení o žalobě přiznána odměna samostatným usnesením ze dne 11. 5. 2021, č. j. 31 A 10/2020-91. Nejvyšší správní soud svým rozsudkem zrušil pouze meritorní rozsudek krajského soudu, svým rozsudkem tedy Nejvyšší správní soud určuje ustanovenému zástupci pouze odměnu za úkony učiněné v řízení o kasační stížnosti.

[35] Ustanovený zástupce stěžovatele, advokát Mgr. Ladislav Preclík, učinil před Nejvyšším správním soudem v řízení o kasační stížnosti jeden úkon právní služby, kterým je podání kasační stížnosti [§ 11 odst. 1 písm. d) vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif)]. Náleží mu proto odměna ve výši 3 100 Kč a paušální náhrada ve výši 300 Kč, celkem tedy 3 400 Kč, zvýšené o DPH ve výši 714 Kč. Celkem tak náklady řízení před Nejvyšším správním soudem činí 4 114 Kč. Náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti ve výši 4 114 Kč bude ustanovenému zástupci vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku.

pokračování

P o u č e n í: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 19. října 2022

JUDr. Filip Dienstbier, Ph.D.
předseda senátu